

ОБ'ЄДНАНІ ТЕРИТОРІАЛЬНІ ГРОМАДИ ЯК ФАКТОР МОДЕРНІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

***ЛАРИНА Т.Ф., Д.Е.Н., ДОЦЕНТ,
ЗАВ. КАФЕДРИ АГРОЛОГІСТИКИ
І УПРАВЛІННЯ ЛАНЦЮГАМИ ПОСТАЧАЇ,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА***

Зв'язок між процесом створення об'єднаних територіальних громад і модернізацією сільськогосподарських підприємств не є очевидним і потребує пояснення. Останнє лежить в сфері діалектичних взаємовідносин між основними імперативами розвитку економіки села, серед яких фінансово-економічне і соціально культурне середовище.

Модернізація підприємств сільського господарства є актуальною темою наукових дискусій і, зокрема, об'єктом наших попередніх досліджень [1, 4]. Представлена робота являє собою спробу акцентувати увагу на соціальному аспекті модернізації аграрного виробництва. Вона не можлива без залучення в зазначену галузь фахівців, здатних працювати в сучасних економічних і технологічних умовах, а також ініціювати зміни інноваційного характеру.

Таким чином, актуалізується проблема престижності роботи на селі, перспективи вирішення якої в Україні залежать від реалізації заходів щодо розвитку комунального господарства в сільській місцевості, включаючи будівництво доріг з твердим покриттям, осучаснення сільських шкіл, дитячих садочків, будинків культури, закладів медичної допомоги, будівництва і розвитку вулиць, пам'ятників, церков тощо. Наступне питання – джерела фінансування представлених вище елементів розвитку сільських територій. На наш погляд, відповіддю на нього є процес створення об'єднаних територіальних громад (ОТГ).

На наш погляд, зміна адміністративного устрою в Україні з пріоритетом децентралізації влади, розвитку принципів самоврядування, має позитивні перспективи. ОТГ отримусь більший обсяг фінансових ресурсів, а саме 60 % податку на доходи фізичних осіб, 5% акцизного податку з реалізації підакцизних товарів, податок на прибуток підприємств та установ комунальної власності, податок на майно (нерухомість, земля, транспорт), єдиний податок, 25 %

екологічного податку [5], трансфери з державного бюджету (базова дотація, освітня та медична субвенції), місцеві податки та збори, додаткова державна фінансова підтримка за рахунок коштів Державного фонду регіонального розвитку, субвенції на соціально-економічний розвиток, субвенції на підтримку інфраструктурних проєктів.

Статистика стверджує, що на сьогодні в Україні зареєстровано 874 об'єднані територіальні громади [2], в розрізі областей флагманом є Дніпропетровська область (63 громади), аутсайдерами процесу – Київська і Харківська області (по 17 громад). Адміністративна реформа розрахована до 2020 року. На наш погляд, це план, який не можливо реалізувати при додержанні принципу добровільності як основи реформування. По-перше, члени громади не завжди компетентні, здатні об'єктивно оцінювати переваги та ризики об'єднання. По-друге, виникає ситуація паралельного існування органів влади «старого» зразка і знов створених ОТГ. Так, наприклад, в 2017 році була створена Золочівська ОТГ, до складу якої ввійшли всі територіальні одиниці району (обслуговується адміністрацією ОТГ), крім Гур'єво – Казачанської сільської ради (обслуговується районною державною адміністрацією). Отже, раціоналізації територіального устрою не спостерігається.

Демократизація повинна реалізовуватися не на рівні створення ОТГ, а на етапі його функціонування (про що буде йтись далі). З метою формування оптимальної регіональної структури слід цей процес винести на рівень держави, а саме – надати таку функцію певному відокремленому органу, який локалізує потенції. При цьому, критеріями в територіальному поділі мають стати: логістична зручність, компактність, розмір. Стосовно останнього, аналіз свідчить: більшість невеликих громад мають нижчі показники фінансової спроможності, це, зокрема, пов'язано, зокрема, з питомою вагою видатків на утримання апарату управління. Тобто більша кількість населення створює ефект масштабу. Експерти стверджують, що ОТГ повинна бути не меншою за 5-7 тис осіб [3].

Повертаючись до принципу демократії, її роль полягає в розв'язанні протиріч між центром і периферією, які є досить поширеними в ОТГ. Питання дискримінації периферійних регіонів ОТГ можна вирішити шляхом розробки механізмів блокування рішень, що вступають у протиріччя з інтересами села, зі сторони старости. Подібну норму слід передбачити Статутом територіальної громади та Положенням про старосту.

В якості висновка зазначимо, що модернізацію підприємств сільського господарства слід розглядати в сукупності із проблемами розвитку територій на основі самоврядування. В процесах створення ОТГ ми вбачаємо утворювальний потенціал, однак пропонуємо диференційовано використовувати принципи демократії і добровільності, фактично виключивши їх на етапі формування оптимального складу ОТГ. Місце демократії ми вбачаємо у вирішенні проблем «центр-периферія» в рамках ОТГ.

Література.

1. Larina T. Tendencies and Directions of Technological Development in the Ukrainian Agribusiness / T. Larina // Wschodnioeuropejskie Czasopismo Naukowe. – (6) 10. – 2016. – P. 42-49.

2. Децентралізація влади: як зберегти успішність в умовах нових викликів – Аналітична доповідь [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/public/File/Dopovid%20Decentralization.pdf>

3. Зубач Л. Чи подбають про себе об'єднані громади [Електронний ресурс] / Л. Зубач // Економічна правда. – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/columns/2018/05/31/637315/>

4. Ларіна Т.Ф. Стратегічне управління техніко-технологічним оновленням аграрних підприємств: проблеми теорії і практики : монографія / Т.Ф. Ларіна. – Харків : Видавництво ТОВ «Смуґаста типографія», 2016. – 363 с.

5. Чому територіальним громадам варто об'єднуватись // Експертиза реформ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.expertreform.com.ua/2017/06/12/chomu-terytorialnym-gromadam-varto-ob-yednuvatys/>

НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЗАЙНЯТОСТІ НА СЕЛІ

МАРМУЛЬ А. О., Д. Е. Н., ПРОФЕСОР, ДВНЗ «ПЕРЕЯСЛАВ-ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ ДПУ ІМЕНІ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ»

Ефективний вплив на механізми регулювання зайнятості забезпечується державою на мікрорівні – під час формування і реалізації аграрними підприємствами власної та державної політики у сфері зайнятості. Конструктивні особливості механізмів управління трудовими ресурсами аграрних підприємств, як і вплив держави на цей